

Beretning 2016

INDLEDNING

Så er der igen blevet skrevet en beretning. Stort set lige så lang, som den plejer at være. Da jeg begyndte, havde jeg ellers en forventning om, at den ville blive kortere, fordi den skriftlige korrespondance med kommunen har været betydeligt begrænset i forhold til tidligere. Mens vi de foregående fire år har sendt i omegnen af 20 hørings-svar og breve af sted til kommunen hvert år, så har vi i år indtil nu kun sendt 9. Det skyldes ikke inaktivitet i bestyrelsen, men at antallet af sager fra kommunen har været langt lavere, tydeligvis fordi embedsmændene har været spændt for med at udarbejde det forslag til kommuneplan, som netop er i høring. Mere om det senere.

CENTRALE EMNER

Bevaringsværdige bygninger

De bevaringsværdige bygninger har også i år fyldt en del i foreningens arbejde. Ja, de ligger sådan set som en konstant tone under hele foreningens virke, men konkret har de i 2016 været i centrum i afslutningen af det store fotoprojekt og i et forslag fra foreningen til en række nyudpegninger.

Selve fotoopgaven erklærede jeg for afsluttet ved sidste års generalforsamling, men projektet i sin helhed blev først afrundet i februar med en reception i salen på det gamle rådhus, hvor foreningens medlemmer og alle ejere af bevaringsværdige bygninger i Hjørring Kommune var inviteret. Der mødte i alt knap hundrede mennesker op, som ud over at nyde buffet'en også hørte taler og oplysende indslag.

I tilknytning til projektet og receptionen fik vi lavet et lille hæfte "Bevaringsværdige bygninger i Hjørring kommune", hvor der kort gøres rede for fotoprojektet, oplyses om de kriterier, der er med til at fastlægge en bygnings bevaringsværdi, og beskrives, hvordan de udpegede bevaringsværdige bygninger fordeler sig ud over kommunen.

Hæftet, der er udgivet i 1000 eksemplarer, blev delt ud ved receptionen; der blev lagt en stak på biblioteket og i museumsbutikken. Derudover har alle lokalhistoriske foreninger fået et antal, og en anselig mængde blev givet til kommunen til uddeling i Landsbyforum. De er øjensynligt ikke alle blevet afsat, for i forbindelse med uddeling af arkitekturprisen her 1. oktober lå der også nogle at tage af for dem, der måtte være interesserede.

I bestyrelsen ville vi gerne følge op på fotoprojektet ved at udarbejde en liste med bygninger, som burde udpeges som bevaringsværdige, for der er store hvide pletter

på kommunekortet, hvor man endnu ikke har undersøgt, om der er bygninger med kvaliteter, der burde føre til en udpegning.

Imidlertid vidste vi, at en kommuneplan var under opsejling, og det er i den, udpegningerne finder sted. Da vi mente, at kommuneplanen skulle være færdig til politisk behandling umiddelbart efter sommeren, havde vi travlt. Vi fik derfor ret hurtigt internt i bestyrelsen og med et antal forslag udefra samlet en liste på 39 bygninger, som vi for de allerflestes vedkommende fandt, var ret indlysende, og sendte den som forslag til kommunen i maj.

Vi er siden blevet orienteret om, at 24 af vore forslag er blevet udpeget i den nye kommuneplan. For øjeblikket er holdningen i kommunen den, at man i udgangspunktet er positiv over for at udpege, hvis bygningen ligger inden for et udpeget kulturmiljø, mens der for bygninger beliggende uden for kulturmiljøerne skal være tale om deciderede ”perler”.

Kommuneplan

Den nye kommuneplan blev sendt i høring for en måned siden, og på grund af julemåneden er den almindelige frist forlænget til 31. januar. FBL skal naturligvis kommentere forslaget, og bestyrelsen samles midt i januar til et temamøde for at samle brikkerne til et svar.

I forhold til de tidligere kommuneplaner er denne vældig strammet op og kortet ned. Den er meget mere borgervenlig og overskuelig, men formodentlig også et redskab, der er lettere at anvende, for kommunens sagsbehandlere. Man må så blot håbe, at begrænsningen i omfang ikke har svækket planens retningslinjer, som skal styre kommunens udvikling.

Planen er inddelt i fem temaer: Bosætning og Erhverv, Natur og Landskab, Klima og Energi, Infrastruktur og Mobilitet, Kulturarv.

I FBL-Hjørring har vi interesser at arbejde for inden for flere af temaerne. ’Bosætning og Erhverv’, som omfatter beskrivelser af alle bysamfundene, vil vi læse med særligt fokus på det gode bymiljø. Temaet ’Natur og Landskab’ kan også kalde på kommentarer. Helt centralt står temaet ’Kulturarv’, hvor vi også har haft fornøjelsen at være ret tæt på i forberedelsesfasen. Temaet er underdelt i ’Værdifulde kulturmiljøer’, ’Bevaringsværdige bygninger’, ’Kirkeomgivelser’ og ’Karaktergivende træer og beplantninger’.

Vores bidrag til ’Bevaringsværdige bygninger’ har jeg været inde på, men jeg kan tilføje at man har foretaget 60 egentlige nyudpegninger plus foretaget nogle korrektioner. Ud over FBL’s forslag drejer nyudpegningerne i høj grad om stationsbygningerne langs Hirtshalsbanen, adskillige af hovedgårdene og en lang række huse langs sydsiden af Østergade, i Brinck Seidelinsgade og på Amtmandstoft, hvor en bevarende lokalplan er på vej. Alle disse nyudpegede bygninger ligger i et værdifuldt kulturmiljø.

I beretningen sidste år fortalte jeg, hvordan foreningen sammen med museet var blevet inviteret med i en følgegruppe i forhold til arbejdet med netop 'Værdifulde kulturmiljøer'. Kulturmiljøerne har hidtil været lidt af et sammensurium. Mange var overtaget fra det hedengangne amt, og en del var udpeget i forbindelse med Kulturarvskommune-projektet. Nu er de alle blevet revideret og præsenteres i et katalog, alle efter samme skabelon. Der er også et par nyudpegede kulturmiljøer. Det har været en stor tilfredsstillelse at opleve, at vores kompetence på det felt til fulde matchede det kommunale embedsværks.

Som et nyt område har man oprettet 'Karaktergivende træer og beplantninger'. Nu står det sort på hvidt, at "Hjørring Kommune vil ved planlægning, omdannelse og drift tage hensyn til træer og beplantninger, der er karaktergivende for det enkelte byrum". Det er meget glædeligt. Jeg kan ikke holde mig fra den tanke, at det er foreningens engagement i konkrete sager og vores arbejde med træhjemmesiden, der har ført til, at byernes træer har fået en sådan plads i kommuneplanen.

Elektroniske platforme

Foreningen har to hjemmesider. Dels en 'almindelig' foreningshjemmeside og en træhjemmeside. Men til hvad nytte? – har vi spurgt os selv. Kommunikation flytter jo i vid udstrækning over på sociale medier som Facebook.

Vores konklusion er efter et langt tilløb i en aldeles Facebook-fremmed bestyrelse, at foreningen skulle have en side på Facebook, hvor man i hurtige opdateringer med konkrete eksempler kan gøre opmærksom på bymiljøets betydning og kvaliteter og henvise de følgere, hvis interesse går videre, til hjemmesiderne.

FBL-Hjørring har netop åbnet en profil på Facebook og tager for tiden de første vaklende skridt i den verden. Forhåbentlig bliver vi bedre og kommer til at bevæge os lettere og friere rundt. I hvert fald støtter vi os til det gamle optimistiske ord om, at øvelse gør mester. Gå endelig ind og følg os, like os, del os, og hvad det ellers hedder det hele.

Foreningshjemmesiden har for nylig været udsat for et teknisk uheld, hvor der blev rodet rundt i mange ting. Årsagen har vi ikke fået opklaret, men siden skulle nu stort set være bragt tilbage til sin gamle orden.

Jeg vil om den hjemmeside ellers blot sige, at alle udadvendte handlinger i foreningen lægges på som nyheder. Man kan således følge med i, hvilke sager der har foranlediget foreningen til at reagere over for kommunen, og hvad vi har skrevet.

Træhjemmesiden har ikke rigtig fået den luft under vingerne, som vi have drømt om. Der lægges dog jævnligt nyheder op, som har relevans til sidens grønne profil.

Vi fornemmer imidlertid, at disse nyheder kun rammer ganske få. Derfor skal de for fremtiden – både nyhederne på træhjemmesiden og dem på foreningshjemmesiden – skydes af sted på Facebook med et anker ned til den respektive hjemmeside.

Tænkt og formuleret synes vi, at det lyder fornuftigt og som en god idé. Til næste år kan I høre, hvordan virkeligheden blev.

ÅRETS GANG

Ud over disse mere overordnede emner, vil jeg gerne fremhæve nogle sager fra årets arbejde, som af den ene eller anden grund fortjener opmærksomhed.

Håndværkerstiftelsen

Håndværkerstiftelsen, som nu ejes af Hjørring Private Realskole, er ved at blive ombygget til undervisningsbrug. Bygningen er bevaringsværdig, og vi har derfor haft byggesagen i høring. Det er et spændende projekt, hvor man er meget tro mod bygningens oprindelige ydre udtryk. Forhuset er ikke særlig dybt og de tilsyneladende brede gavle mod øst og vest er i virkeligheden korte sidefløje. Bygningen udvides ved, at man så at sige skubber en moderne glasbygning ind mellem disse sidefløje. Et rigtig interessant projekt. Ved selvsyn kunne jeg forleden dag konstatere, at glashuset stort set er opført, og det tyder på, at virkeligheden kommer til at leve op til tegningerne, når projektet står helt færdigt.

Børsen 4

Knap så spændende – for at sige det mildt – er indgrebet i huset på adressen Børsen 4. Husets fremtræden har ellers på smukkeste vis udviklet sig efter anvisningerne i registranten for Gammel Hjørring fra 1975, men nu har ejeren fået lov at lave en terrasse ind i taget.

Vi havde sagen i høring, talte mod indgrebet og fremførte bekymring for præcedens. Vi var derfor himmelfaldne, da tilladelsen blev givet. Jeg ringede til sagsbehandleren, som ikke var spor glad for sagen. Mit indtryk efter samtalen var, at kommunen i de indledende samtaler med bygherren havde fået sig placeret så kluntet, at man ikke kunne give afslag. Det er meget ærgerligt.

Nørregade 29

Nørregade 29 i Hjørring er også blevet bygget om, og den sag har været baggrund for en samtale mellem foreningen og kommunen om foreningens høringsret.

Huset er ikke direkte udpeget som bevaringsværdigt, men er omfattet af den bevarende lokalplan for Gammel Hjørring. Derfor behandles byggesagen som en dispensationssag, og sådanne sager kommer principielt i høring i vores forening. En gang imellem sker det dog, at sagen blot fremsendes til orientering, idet administrationen har ”vurderet, at dispensationen er af underordnet betydning for naboer m.fl.”. Det skete i dette tilfælde, hvor vi bestemt ikke fandt sagen af underordnet betydning.

Vi kontaktede derfor teknisk direktør Andreas Duus med et ønske om altid at blive hørt, når det drejer sig om bygninger omfattet af bevarende bestemmelser. Vi var til et ganske positivt møde om spørgsmålet dog uden endeligt svar, men siden fik vi at

vide, at kommunen ikke kunne efterkomme vores ønske. Måske har vi grebet sagen lidt forkert an, men vi må nu have gjort det helt klart for kommunen, at dispensationssager i områder med bevarende lokalplan aldrig er af underordnet betydning for FBL.

I den konkrete sag, hvor man ønskede at etablere beboelse i tagetagen, ville vi først og fremmest gerne have haft mulighed for at argumentere for, at kvistene blev mindre tunge, end de nu er endt med at blive. Nørregade er et af de steder i kommunen, hvor man skal fare frem med største nænsomhed og omtanke.

Bunden af Jernbanegade

Sidste år fortalte jeg, hvordan det var lykkedes os at være ude i god tid i forbindelse med kommunens planer om at sælge Sysseltinget og bygningerne på hjørnet af Jernbanegade (Hjørring).

Her i efteråret udbød man så en grundsalgskonkurrence, som lagde op til nybyggeri med mulighed for eventuelt at bevare dele af den eksisterende bebyggelse. Vi turde ikke afvente den invitation til at drøfte projektet, som borgmesteren sidste år havde stillet os i udsigt. Vi skrev derfor til økonomiudvalget, som er dommerkomite, og talte for kulturhistoriske, arkitektoniske og bymiljømæssige kvaliteter ved den eksisterende bebyggelse og passagen fra Postparkerings tværs over Jernbanegade og ind gennem gården ved Sysseltinget. Den ønsker man nemlig erstattet af et fortov langs Banegårdspladsen (Parallelvej), men øjensynligt kun øst for Jernbanegade.

Sagen er vist endnu ikke afsluttet, men konkurrencebudene er afleveret og under forberedelse til politisk behandling.

Bydelsstrategi – Hjørring bymidte

Dette projekt på hjørnet af Jernbanegade skal relatere sig til / underordne sig kommunens juvel, hvorom alting drejer sig for tiden: det nye teater.

Af den grund må også Mammutpladsen undergå forandringer, hvilket iøvrigt er tiltrængt. Disse forandringer indgår i en bydelsstrategi for Hjørring bymidte, hvor de knytter sig til et vandafledningsprojekt, som begynder ved Olai Plads og strækker sig ned gennem Strømgade, over Springvandspladsen, gennem Jernbanegades øverste del og ind over Mammutpladsen for at ende på det dybeste sted ved den gamle politistation, som man vil fjerne.

Vandafledningsprojektet udbygges som et blå og grønt bymiljøprojekt. Det er et projekt med rigtig mange tiltalende elementer, som det vil føre for vidt at gennemgå her. Man kan studere det nærmere ved at søge på internettet på ”bydelsstrategi Hjørring bymidte”.

Sidst i oktober havde kommunen inviteret til byvandring, hvor ideerne blev præsenteret, og et efterfølgende borgermøde, hvor de blev drøftet. Tre fra FBL's bestyrelse deltog, og siden har vi sendt en sammenhængende beskrivelse af vores syns-

punkter. Vi har ingen grundlæggende bekymringer eller forbehold i forhold til projektet, men fremsatte et par ideer til det videre arbejde.

Store vindmøller

Store vindmøller fyldte sidste år en del i beretningen, idet jeg nævnte fire projekter. Det ene ved Høgsted havde et smertefrit sagsforløb. Et andet ved Liver Å på kanten af de grå klitter var der større debat om, men det blev vedtaget. De to sidste er imidlertid sidenhen taget af bordet.

Planerne ved Rubjerg blev stoppet af et veto fra Stiftet. Det blev taget fortrydeligt op af politikerne, der tilsyneladende umiddelbart opfatter Stiftet som en religiøs institution og ikke som en statslig myndighed, der er sat til at varetage statens interesser i forhold til den kulturarv, de mange kirker i det danske landskab udgør. Man har dog valgt at tage vetoet til efterretning og ikke at prøve det ved ministeren.

Sagen ved Rakkeby døde i fødslen, fordi der fra begyndelsen var stor modstand blandt de lokale borgere.

Som vi forstår det, har den megen diskussion om emnet betydet, at alle potentielle vindmølleområder nu udgår af kommuneplanen, så der for øjeblikket kun planlægges møller på Hirtshals Havn. I løbet af den kommende kommuneplanperiode vil byrådet så udarbejde en temaplan for rejsning af vindmøller – en plan, som angiveligt skal have stor borgerinddragelse.

Medlemsarrangementer

Med hensyn til medlemsarrangementer har vi oppet os lidt i forhold til sidste år.

Afslutningsreceptionen på fotoopgaven, som jeg har nævnt tidligere i beretningen var velbesøgt med næsten 100 gæster. Med det arrangement lettede en byrde fra bestyrelsens skuldre, idet fotoopgaven nu var endeligt afsluttet, og der kunne frigøres energi til for eksempel at lave flere medlemsarrangementer.

Det er så i efteråret blevet til to. Det ene var et besøg 1. september i museets udstilling ”Hjørring i Tidsmaskinen”. Det var et lukket arrangement for foreningens medlemmer, hvor vi endte med at være 15 mennesker, der diskuterede fornyelse og bevaring i forhold til kvaliteter i bymiljøet. Det andet var Helle og Svend Jakobsens foredrag og byvandring 9. oktober om Hjørring-arkitekterne Jens Jakobsen og Knud Borre Jakobsen. Det var et åbent arrangement i samarbejde med Folkeuniversitetet – meget vellykket, og det trak 52 deltagere. Det må vi have noget mere af.

ORGANISATIONEN

Landsforeningen

Som I måske bemærkede i årets første nummer af ”by&land” rundede vores landsforening 50 år. Det blev markeret ret stilfærdigt med en reception et par timer en fre-

dag eftermiddag. Meget passende for en ikke særlig velhavende forening. Jeg havde den weekend alligevel ærinde i København og deltog derfor og var beviset på, at det er en landsforening og ikke kun en forening for København og omegn.

Ellers har vi ikke deltaget i møder i Landsforeningens regi i år; men jeg kan oplyse, at Landsforeningen i forbindelse med generalforsamlingen i maj skiftede formand. Den hidtidige formand, Peter Hee, ønskede i forbindelse med konstitueringen at træde et skridt tilbage og blive menigt bestyrelsesmedlem. Så avancerede Karen Margrethe Olsen fra næstformand til formand. Hvad det skifte vil betyde, kan jeg ikke svare klart på, men jeg opfatter den nye formand som både flittig og målrettet.

En sidste ting, jeg vil nævne i forbindelse med Landsforeningen er, at den ikke var blandt de foreninger, som Naturmødets sekretariat havde kontakt med op til det første Naturmøde. Selv om naturen på mange måder ikke er vores landsforenings arbejdsfelt, så er der overlappende interesser i forbindelse med planlægning i det åbne land og måske i særlig grad i kystnærhedszonen. Her i efteråret har vi som lokalforening fået skabt kontakt mellem Naturmødet og Landsforeningen, så man i sidstnævnte bedre kan forholde sig til relevansen i at være til stede næste år.

Lokalforeningen

I vores lokale forening brugte vi først på året en del energi på at få afstemt vores medlemsliste med den, man har i Landsforeningen, hvor fra man sender bladene ud. Der var en del uoverensstemmelser af forskellig slags, som vi fik ryddet op i. Vi besluttede også, at vi hvert år vil tjekke de to lister i forhold til hinanden.

Så er vi også i færd med at flytte bogholderiet. Det har i nogle år ligget i hænderne på museets administration; men de gevinster, vi havde forestillet os, er udeblevet eller opvejet af forskellige forhold, blandt andet udskiftning i personalet. Vi har entreret privat med Bente Iversen, tidligere administrativ leder på museet, så bogholderiet nu er tilknyttet en person og ikke en institution.

Foreningens medlemstal er vejet lidt. Således tæller jeg lige for tiden på medlemslisten 62 medlemskaber i forhold til sidste år 66 og året før 63. Min omregning i personer efter de tre medlemsskabstyper giver 109 personer mod sidste år 119 og året før 109. Det vigende tal hænger nok først og fremmest sammen med den grundige gennemgang af medlemslisten, jeg nævnte tidligere. Lidt skuffende har det imidlertid været, at der i forbindelse med receptionen efter fotoprojektet ikke kom nye indmeldelser i foreningen. Ellers kaster et arrangement gerne et enkelt medlemskab af sig.

FREMTIDEN

Kommuneplanen

Hvad det kommende år bringer af opgaver, er umuligt helt at vide, men vi ved dog, at den første store opgave bliver kommuneplanen, som jeg har nævnt tidligere i beretningen. Den vil tage en stor del af vores energi frem til høringsfristens udløb 31. januar.

Træhjemmesiden

Den kendsgerning, at 'Karaktergivende træer og beplantning' er blevet en selvstændig overskrift under temaet 'Kulturarv' i kommuneplanen, er også en spore for os til under en eller anden form at give træhjemmesiden mere luft under vingerne.

Formidle kulturmiljøer

Når kommuneplanen er endeligt vedtaget i løbet af foråret, ligger der også en opgave med at formidle en række af de kulturmiljøer, der er udpeget. Forpligtelsen til den opgave har intet med kommunen at gøre, men i foreningens formålsparagraf står der blandt andet: "Foreningen arbejder for at fremme forståelsen for områdets æstetiske og historiske bygnings- og landskabskulturelle værdier". Så det giver en forpligtelse, selv om vi kan sætte tempoet efter den tid og de kræfter, der er til rådighed.

Nye udpegninger af bevaringsværdige bygninger

Og så skal vi til stadighed føje til listen over bygninger, der bør udpeges som bevaringsværdige. Vi vil kigge ekstra i kulturmiljøerne, for nu ved vi, at det er husene der, vi nemmest får kommunen til at udpege.

Havneadministrationsbygningen i Hirtshals

Med hensyn til konkrete arrangementer til foråret kan jeg fortælle, hvad der for øjeblikket ligger i støbeskeen.

Vi er gået i gang med at forberede et foredrag omkring månedsskiftet april/maj om den gamle havneadministrationsbygning i Hirtshals, bedre kendt som Hirtshals Station, ved Susanne Fibiger, der om nogen kender dens historie. Bygningen, der er tegnet af Jens Jakobsen, er netop blevet restaureret på fornem vis af Ivar Espersen.

Peter Olesen

Og så har vi kontaktet journalist og debattør Peter Olesen for at få ham til at komme og se på Hjørring anno 2017. Det ville han sådan set gerne, men han var venlig at orientere os om, at andre i Hjørring havde haft samme tanke og netop engageret ham til begyndelsen af april. Det viste sig at være KViV i samarbejde med FOF. I øjeblikket er vi ved at undersøge, om og i givet fald under hvilke konditioner FBL-Hjørring vil kunne stå som medarrangør.

AFSLUTNING

Vores forening begyndte sin eksistens med et virkeområde, der hed ”Hjørring og omegn”. Man holdt sig fri af kommunegrænser. Med kommunalreformen for ti år siden valgte man imidlertid at ændre holdning således, at man nu ville dække hele det område, den nye Hjørring Kommune kom til at omfatte. Og det er en hel del.

I dag føler vi det i bestyrelsen helt naturligt at interessere os for fx Ane Maries Hus i Vrensted, et kulturhistorisk spændende hus med tydelige bevaringsværdier, det røde pakhus i Sindal, som Kulturstyrelsen desværre affredede, og planlægning af vindmøller på Hirtshals Havn. Men der er meget forskelligt at forholde sig til i et stort område for en bestyrelse, der har bedst kendskab til Hjørring by.

Derfor kunne vi ønske os flere medlemmer med forankring uden for den gamle Hjørring Kommune. Hvis vi kunne øge medlemstallet i hvert af de områder, der dækker de gamle Sindal og Løkken-Vrå kommuner fra henholdsvis 6 og 3 til 10, og i den gamle Hirtshals Kommune fra 7 til 15, så ville vi dér have samme medlemsmæssige styrke, som i den gamle Hjørring Kommune, selv om heller ikke det er noget at prale af.

Vi kunne også ønske os, at nogle af foreningens menige medlemmer kunne have lyst til at hjælpe med at løse konkrete opgaver som fx at forbedre og udvikle hjemmesiderne, beskrive lokale arkitekters liv og værk, og finde frem til god formidling af udvalgte kulturmiljøer.

I en ikke så kendt efterårssang slutter sidste vers således:

”... falder der en stjerne,
så ønsk – det må du gerne!
Og ønskerne bliver opfyldt, – hvis
du strider for det selv.”

Det er vi klar over i bestyrelsen, og vi klør på efter bedste evne.

Således endte beretningen, som hermed overgives til generalforsamlingens behandling.